

NÁVRH

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z ... 2014,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl. I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z., ústavného zákona č. 323/2004 Z. z., ústavného zákona č. 463/2005 Z. z., ústavného zákona č. 92/2006 Z. z., ústavného zákona č. 210/2006 Z. z., ústavného zákona č. 100/2010 Z. z., ústavného zákona č. 356/2011 Z. z. a ústavného zákona č. 232/2012 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 86 písmeno i) znie:

„i) voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a štyroch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,“.

2. V čl. 102 ods. 1 písmeno t) znie:

„t) vymenúva a odvoláva sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora, predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a prijíma sľub sudcov,“.

3. V čl. 119 písmeno m) znie:

„m) o vymenúvaní a odvolávaní ďalších štátnych funkcionárov v prípadoch ustanovených zákonom a dvoch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,“.

4. V čl. 129 sa za odsek 6 vkladá nový odsek 7, ktorý znie:

„(7) Ústavný súd rozhoduje o sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 154d ods. 1 až 3.“.

Doterajší odsek 7 sa označuje ako odsek 8.

5. V čl. 130 ods. 1 sa za písmeno e) vkladá nové písmeno f), ktoré znie:

„f) predseda Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva,“.

Doterajšie písmená f) až i) sa označujú ako písmená g) až j).

6. V čl. 131 ods. 1 sa slová „čl. 129 ods. 2 až 6“ nahrádzajú slovami „čl. 129 ods. 2 až 7“.

7. Článok 141a vrátane nadpisu znie:

„Čl. 141a
Súdna rada Slovenskej republiky

(1) Predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky; podrobnosti o spôsobe vymenovania a odvolania predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a o podávaní návrhov na kandidáta ustanoví zákon. Členmi Súdnej rady Slovenskej republiky sú

- a) ôsmi sudcovia, ktorých volia a odvolávajú sudcovia Slovenskej republiky,
- b) štyria členovia, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky,
- c) dvaja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky,
- d) člen vlády ustanovený zákonom,
- e) predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

(2) Za predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a za člena Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 písm. b) a c) možno ustanoviť osobu, ktorá je bezúhonná a má vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov odbornej praxe.

(3) Výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, vrátane funkcie člena Súdnej rady Slovenskej republiky, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.

(4) Funkčné obdobie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky je sedem rokov. Funkčné obdobie členov Súdnej rady Slovenskej republiky je päť rokov. Tú istú osobu možno zvoliť alebo vymenovať za predsedu alebo za člena Súdnej rady Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

(5) Do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí

- a) zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva,
- b) rozhodovať, či kandidát na vymenovanie za sudcu spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne,
- c) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov,
- d) rozhodovať o pridelení a preložení sudcov,
- e) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a návrhy na ich odvolanie,
- f) predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch,

- g) voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov,
- h) vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu,
- i) dohliadať, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti po celý čas trvania funkcie sudcu,
- j) vydávať zásady sudcovskej etiky v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy,
- k) ďalšia pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon.

(6) Na prijatie uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.

(7) Súdna rada Slovenskej republiky rozhoduje podľa odseku 5 písm. b) na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrenia kandidáta na vymenovanie za sudcu; podrobnosti ustanoví zákon.

(8) Podrobnosti o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, o jej pôsobnosti, o zastupovaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy, ako aj o spôsobe dohliadania, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti po celý čas trvania funkcie ustanoví zákon.“.

8. V čl. 145 odsek 2 znie:

„(2) Za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 30 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne. Ďalšie predpoklady na vymenovanie za sudcu a jeho funkčný postup, ako aj rozsah imunity sudcov ustanoví zákon.“.

9. V čl. 145a odsek 2 znie:

„(2) Sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, vrátane funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.“.

10. Za čl. 154c sa vkladá čl. 154d, ktorý znie:

„Čl. 154d

(1) Podmienka sudcovskej spôsobilosti sa vzťahuje aj na sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. júlom 2014. O splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. júlom 2014 rozhoduje na základe podkladov podľa čl. 141a ods. 7 a vyjadrenia sudcu Súdna rada Slovenskej republiky uznesením. Súdna rada Slovenskej republiky je povinná rozhodnúť uznesením najneskôr do 31. decembra 2015. Podrobnosti o rozhodovaní Súdnej rady Slovenskej republiky, o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti, vrátane spôsobu vyjadrenia sudcu k podkladom, ustanoví zákon.

(2) Proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 možno podať sťažnosť, o ktorej rozhodne ústavný súd; podrobnosti ustanoví zákon.

(3) Ak sudca ustanovený do funkcie pred 1. júlom 2014 nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, jeho funkcia zanikne najneskôr právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu, ktorým sťažnosť podľa odseku 2 zamietne.

(4) Funkcia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky ustanoveného podľa doterajších predpisov zaniká dňom vymenovania predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona. Členstvo doterajších členov Súdnej rady Slovenskej republiky vymenovaných prezidentom Slovenskej republiky ku dňu účinnosti tohto ústavného zákona zaniká.“.

Čl. II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2014.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Nezávislosť súdnictva je jedným zo základných atribútov výkonu spravodlivosti v každej demokratickej spoločnosti. Iba skutočne nezávislí, právomocami vybavení a nestranní sudcovia môžu zabezpečiť dôslednú ochranu práv a slobôd občanov a spoločnosti. Základné princípy nezávislosti súdnictva zakotvuje Ústava Slovenskej republiky a sú rozpracovávané v odporúčaniach medzinárodných organizácií.

Reálne napĺňanie týchto požiadaviek spojených s nezávislosťou súdnictva je úlohou všetkých zložiek štátnej moci, t.j. ako moci zákonodarnej a výkonnej, nepochybne aj samotnej súdnej moci. Historický vývoj v otázke nezávislosti súdnictva v posledných viac ako 20 rokoch poukazuje na to, že v tejto oblasti bolo vykonaných množstvo pozitívnych opatrení, ktorých cieľom bolo posilňovanie záruk sudcovskej nezávislosti a vytváranie predpokladov pre riadny výkon súdnej moci. Je však otázne, či všetko to, čo sa robilo a robí sa aj dostatočne odrazilo na čistote a dôveryhodnosti justície. S prihliadnutím na fakt, že sudcovský stav, resp. súdnictvo ako také nepožíva vo verejnosti dôveru v takom rozsahu, ktorý by bol zárukou všeobecnej akceptovateľnosti súdnej moci ako garanta nielen zákonnosti, ale aj spravodlivosti a sudcov ako odborných a morálnych autorít, je nevyhnutné, aby samotná súdna moc prevzala reálnu zodpovednosť za tento stav.

Realizovať opatrenia na zlepšenie efektívnosti justičného systému odporučila Slovenskej republike aj Rada Európskej únie v špecifických odporúčaniach, ktoré sa týkajú Národného programu reforiem Slovenska na rok 2013.

Cieľom navrhovaných zmien v ústavnej úprave súdnictva je zlepšenie jeho fungovania, efektívnosti a kvality výkonu súdnictva. Zmeny sú vecne členené do troch oblastí:

1. Rozšírenie pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky za účelom jej výraznejšej účasti na správe súdnictva. Ide o nasledovné nové kompetencie:

- zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva,
- rozhodovať, či kandidát na vymenovanie za sudcu spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne,
- dohliadať, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti po celý čas trvania funkcie sudcu,
- vydávať zásady sudcovskej etiky v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy.

2. Zmena spôsobu kreovania funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a nové zloženie jej členov tak, aby v súlade s medzinárodnými odporúčaniami prevažovali v Súdnej rade Slovenskej republiky sudcovia a posilnila sa jej akčnosť.

3. Sprísnenie ústavných podmienok vzniku sudcovskej funkcie. Navrhuje sa rozšíriť ústavnú úpravu podmienok vzniku sudcovskej funkcie o podmienku spĺňania predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne. Aby sudcovia všeobecných súdov boli podrobení prísnejšiemu posudzovaniu ich sudcovskej spôsobilosti, čím sa predpokladá zlepšenie efektívnosti a kvality výkonu súdnictva. Súdna rada Slovenskej republiky bude rozhodovať, či kandidát na vymenovanie za sudcu spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností. V prechodných ustanoveniach k návrhu ústavného zákona sa navrhuje, aby Súdna rada Slovenskej republiky rozhodovala aj o splnení predpokladov sudcovskej

spôsobilosti sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. júlom 2014 a to taktiež na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností. Proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky možno podať sťažnosť, o ktorej rozhodne Ústavný súd Slovenskej republiky.

Rozšírenie pôsobností Súdnej rady Slovenskej republiky má prispieť k riešeniu dlhodobu nahromadených problémov a zlepšeniu efektívnosti a kvality výkonu súdnictva. Súdna rada Slovenskej republiky je orgánom, ktorý nevykonáva v žiadnom ohľade súdnu moc, ale vykonáva vo všeobecnom zmysle slova správu súdnictva vrátane jej kontroly. Rozšírenie pôsobnosti sa navrhuje za účelom posilnenia verejnej kontroly súdnictva v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie. Podľa správy Európskej komisie na presadzovanie demokracie pomocou práva (Benátska komisia), za dodržiavanie európskych noriem týkajúcich sa nezávislosti justičného systému sa verejnosti musia zodpovedať všetky štátne orgány vrátane súdov a sudcov.

Preambula Bangalórskych zásad správania sudcov zdôrazňuje, že „*dôvera verejnosti v súdny systém a morálnu autoritu a integritu sudcov má v modernej demokratickej spoločnosti najvyššiu dôležitosť*...“.

O novej navrhovanej kompetencii rozhodovať, či kandidát na vymenovanie za sudcu alebo sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, bude uvedené v súvislosti so sprísnením ústavných podmienok vzniku sudcovskej funkcie.

Navrhuje sa zavedenie dohľadovej právomoci súdnej rady ako štandardného preventívneho aj následného prostriedku zabezpečovania výkonu súdnej moci sudcami, ktorí musia spĺňať ústavné a zákonné predpoklady výkonu funkcie sudcu po celý čas trvania funkcie sudcu. V samotnej zložke súdnej moci sa teda vytvára funkčný mechanizmus zabezpečujúci, aby sudcovia spĺňali predpoklady sudcovskej spôsobilosti počas celého obdobia výkonu funkcie sudcu.

Navrhuje sa tiež, aby Súdna rada Slovenskej republiky ako ústavný orgán sudcovskej legitimity a správy súdnictva v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy vydávala zásady sudcovskej etiky vypracované v súlade s európskymi štandardmi.

Navrhovaný ústavný zákon má tiež vytvoriť rámec pre naplnenie požiadavky na zamedzenie prelínania výkonu funkcií predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky tak, aby predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nebol automaticky zároveň predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky.

Predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky bude vymenúvať prezident Slovenskej republiky. Podrobnosti o spôsobe vymenovania predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a o podávaní návrhov na kandidáta ustanoví zákon. Návrhy na kandidáta predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky budú môcť podávať napríklad predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky, záujmové organizácie právnikov, Súdna rada Slovenskej republiky a vedecké inštitúcie. Cieľom je, aby funkciu predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky vykonávala osoba, ktorá je vysokou morálnou autoritou a požíva dôveru tak v justícii, ako aj vo verejnosti. Rovnako sa navrhujú zmeny v doterajšej ústavnej úprave počtov a zloženia členov Súdnej rady Slovenskej republiky na celkový počet sedemnást' členov. K doterajším ôsmim voleným sudcom *ex constitutione* pribudne predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Čím sa dosiahne stav podľa medzinárodných odporúčaní, pri ktorom prevažujú v Súdnej rade Slovenskej republiky sudcovia (napríklad odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy o sudcoch CM/Rec (2010)12). Rovnako sa priamo z Ústavy Slovenskej republiky stáva členom Súdnej rady Slovenskej republiky člen vlády Slovenskej republiky (minister spravodlivosti). Z uvedeného dôvodu nebude vláda Slovenskej republiky navrhovať a odvolávať doterajších troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky, ale dvoch a Národná rada Slovenskej republiky štyroch členov. Nakoľko prezidentovi Slovenskej republiky

príbudne oprávnenie vymenúvať predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, je opodstatnený zánik doterajšieho oprávnenia vymenúvať a odvolávať troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky.

Sudcovia ako reprezentanti súdnej moci sú ako jediní oprávnení rozhodovať o vine a treste, vykonávať súdnu kontrolu rozhodnutí orgánov verejnej správy a rozhodovať v občianskoprávných, ako aj v obchodnoprávných sporoch o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb. Ich rozhodnutiu sú povinné sa podriaďovať fyzické a právnické osoby, štátne orgány a ostatné zložky verejnej moci.

Sudcovia sú ako jediní verejní činitelia chránení imunitou a do funkcií sú ustanovovaní bez časového obmedzenia na rozdiel od reprezentantov moci zákonodarnej a moci výkonnej. Uvedené predstavuje legitímny dôvod požadovať od sudcov určité vyššie predpoklady na výkon ich funkcie a taktiež posilnenie mechanizmov verejnej kontroly, keďže doterajšie sa ukázali ako nedostatočné.

Napríklad citovaná správa Európskej komisie na presadzovanie demokracie pomocou práva (Benátska komisia), za dodržiavanie európskych noriem týkajúcich sa nezávislosti justičného systému poukazuje na nevyhnutnosť *vysokých morálnych štandardov sudcov*. Podľa Bangalórskych zásad správania sudcov: „*Integrita je základným predpokladom náležitého výkonu funkcie sudcu.*“.

Na základe doteraz uvedeného sa považuje opodstatnený návrh rozšíriť ústavnú úpravu podmienok vzniku sudcovskej funkcie o podmienku splňania *predpokladov sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne*.

Preto je opodstatnené, aby sudcovia všeobecných súdov boli podrobení prísnejšiemu posudzovaniu ich sudcovskej spôsobilosti, čím sa predpokladá zlepšenie efektívnosti a kvality výkonu súdnictva. Súdna rada Slovenskej republiky rozhoduje, či kandidát na vymenovanie za sudcu spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností. V prechodných ustanoveniach k návrhu ústavného zákona sa navrhuje, aby Súdna rada Slovenskej republiky rozhodovala aj o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. júlom 2014, tiež na základe podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností. Proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky možno podať sťažnosť, o ktorej rozhodne Ústavný súd Slovenskej republiky.

Splnenie predpokladov sudcovskej spôsobilosti kandidátom na vymenovanie za sudcu alebo sudcom ustanoveným do funkcie pred 1. júlom 2014, bude posudzovať Súdna rada Slovenskej republiky ako ústavný orgán sudcovskej legitimity a správy súdnictva.

Ak Súdna rada Slovenskej republiky dospeje na základe svojich poznatkov a podkladov od štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností (Národného bezpečnostného úradu Slovenskej republiky) k záveru, že sudca spĺňa podmienky sudcovskej spôsobilosti, uznesením rozhodne o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti. Ak k takému záveru nedospeje, rovnako rozhodne uznesením. Právoplatnosťou rozhodnutia zanikne sudcovi jeho funkcia *ex constitutione*.

Nová právomoc sa Súdnej rade Slovenskej republiky zveruje v nadväznosti na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009, podľa ktorého „*V rámci ústavnej koncepcie systému vzájomných brzd a protiváh jednotlivých zložiek štátnej moci je síce legitímne priznať výkonnej moci určitú mieru ingerencie v rámci kreovania a niektorých aspektov fungovania moci súdnej, právomoci priznané výkonnej moci však nemôžu byť konštituované takým spôsobom, aby v konečnom dôsledku umožňovali prakticky*

kedykoľvek a náhle „odvolať sudcu“ alebo zasiahnuť do zloženia senátu prerokúvajúceho konkrétnu vec.“ Z uvedeného je teda zrejmé, že z hľadiska delby moci v štáte je ústavné prípustné zveriť rozhodovanie o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti Súdnej rade Slovenskej republiky ako ústavnému orgánu sudcovskej legitimity a správy súdnictva a od iných moci nezávislému orgánu súdnej moci. Navrhovanými zmenami tak Súdna rada Slovenskej republiky bude môcť výraznejšie prispievať k zabezpečeniu všeobecne uspokojivého fungovania súdnictva.

V nadväznosti na uvedené sa navrhuje zveriť Ústavnému súdu Slovenskej republiky ako druhostupňovému orgánu právomoc rozhodovať o sťažnostiach proti uzneseniam Súdnej rady Slovenskej republiky. Právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodovať o sťažnostiach proti uzneseniam Súdnej rady Slovenskej republiky zabezpečuje dvojinštančnosť konania ako jeden z atribútov právneho štátu, ako aj objektívnosť rozhodovania.

V tejto etape predkladaný návrh ústavného zákona nezakladá žiadne vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na životné prostredie a ani na informatizáciu spoločnosti. Predpokladá sa pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie zvýšením vymožitelnosti práva. Uvedené sa môže prejaviť aj vo zvýšení konkurencieschopnosti hospodárstva Slovenskej republiky, a tým aj vo zvýšení prílevu zahraničných investícií. Zároveň sa očakáva pozitívny sociálny vplyv súvisiaci s vymožitelnosťou práva prostredníctvom zefektívnenia a väčšej transparentnosti súdnictva.

DOLOŽKA

vybraných vplyvov

A.1. Názov materiálu:

Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

A.2. Vplyvy:

	Pozitívne*	Žiadne*	Negatívne*
1. Vplyvy na rozpočet verejnej správy		X	
2. Vplyvy na podnikateľské prostredie – dochádza k zvýšeniu regulačného zaťaženia?	X		
3. Sociálne vplyvy – vplyvy na hospodárenie obyvateľstva, -sociálnu exklúziu, - rovnosť príležitostí a rodovú rovnosť a vplyvy na zamestnanosť	X		
4. Vplyvy na životné prostredie		X	
5. Vplyvy na informatizáciu spoločnosti		X	

A.3. Poznámky

A.4. Alternatívne riešenia

A.5. Stanovisko gestorov

DOLOŽKA ZLUČITEĽNOSTI návrhu zákona s právom Európskej únie

1. Navrhovateľ zákona:

2. **Názov návrhu zákona:** Návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

3. **Problematika návrhu zákona:**

a) nie je upravená v práve Európskej únie

b) nie je obsiahnutá v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie

4. **Záväzky Slovenskej republiky vo vzťahu k Európskej únii:**

Bezpredmetné

5. **Návrh zákona je zlučiteľný s právom Európskej únie:**

Bezpredmetné

B. Osobitná časť

K Čl. I

K bodu 1

Ide o legislatívno-technickú úpravu, ktorá súvisí so zmenou v počte členov Súdnej rady Slovenskej republiky, delegovaných Národnou radou Slovenskej republiky.

K bodu 2

Do kompetencií prezidenta Slovenskej republiky sa navrhuje doplniť ďalšia, a to vymenovanie a odvolanie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Ide o legislatívno-technickú úpravu, ktorá súvisí s novým spôsobom kreovania predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky.

K bodu 3

Navrhovaná zmena predstavuje legislatívno-technickú úpravu, ktorá zavádza zníženie počtu členov vymenúvaných a odvolávaných vládou Slovenskej republiky.

K bodu 4

Navrhuje sa rozšíriť pôsobnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky aj o rozhodovanie o sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky vo veci posudzovania predpokladov sudcovskej spôsobilosti sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. júlom 2014. Konečné rozhodnutie teda zostáva v rámci orgánov súdnej moci, zabezpečí sa objektívnosť rozhodovania a dvojinštančnosť konania.

K bodu 5

Navrhovaným ustanovením sa rozširuje okruh aktívne legitimovaných osôb, ktoré sú oprávnené podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky o predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, a to vo veciach súladu právnych predpisov s predpismi vyššej sily, týkajúcich sa výkonu súdnictva.

K bodu 6

Do právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodovať v pléne sa zveruje aj rozhodovanie ústavného súdu o sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky vo veci sudcovskej spôsobilosti sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. júlom 2014.

K bodu 7

Navrhuje sa nový spôsob kreovania funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Podstata navrhovanej zmeny spočíva v tom, že predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky nebude automaticky predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z titulu funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale predseda Súdnej rady Slovenskej republiky bude vymenovaný prezidentom Slovenskej republiky. Podrobnosti o spôsobe vymenovania predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a o podávaní návrhov na kandidáta ustanoví zákon. Návrhy na kandidáta predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky budú môcť podávať napríklad predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky, záujmové organizácie právnikov, Súdna rada Slovenskej republiky a vedecké inštitúcie. Cieľom je, aby funkciu predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky vykonávala osoba, ktorá je vysokou morálnou autoritou a požíva dôveru tak v justícii, ako aj vo verejnosti.

V nadväznosti na nový spôsob kreovania predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a predĺženie jeho funkčného obdobia na sedem rokov sa navrhuje zmena počtu členov Súdnej rady Slovenskej republiky tak, aby Národná rada Slovenskej republiky volila a odvoláva štyroch členov, vláda Slovenskej republiky dvoch členov, a aby členom Súdnej rady Slovenskej republiky bol priamo z Ústavy Slovenskej republiky člen vlády ustanovený zákonom (minister spravodlivosti Slovenskej republiky) a predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Výslovne sa zakotvuje nezlučiteľnosť funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky s inými funkciami najmä vo verejnej sfére a s výkonom iných zárobkových činností, s cieľom zabezpečiť nerušený výkon ústavnej funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Plat predsedu súdnej rady bude na úrovni platu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.

Navrhuje sa, aby funkčné obdobie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky bolo 7 rokov. Cieľom je posilniť postavenie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky ako ústavného činiteľa menovaného prezidentom Slovenskej republiky. Navrhuje sa, aby prezident Slovenskej republiky už členov Súdnej rady Slovenskej republiky nevymenúval a neodvolával.

Rešpektujúc zámery ústavodarného orgánu vyjadrené pri prijímaní zmeny Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 90/2001 Z. z.), ktorou sa do právneho poriadku začlenila Súdna rada Slovenskej republiky ako ústavný orgán reprezentujúci súdnictvo, sa navrhuje koncepčná zmena ústavných právomocí Súdnej rady Slovenskej republiky, ktorá jednak posilní jej postavenie ako orgánu sudcovskej legitimity a ktorá súčasne zvýrazní jej zodpovednosť za správu súdnictva.

Naznačené zámery sa prejavujú ústavným zakotvením nových právomocí súdnej rady, a to v čl. 141a ods. 5 písm. a), b), i) a j).

Dôležitou novou právomocou Súdnej rady Slovenskej republiky je zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva [čl. 141a ods. 5 písm. a)].

Súdna rada Slovenskej republiky bude oprávnená rozhodovať aj o splnení predpokladu sudcovskej spôsobilosti u kandidáta na vymenovanie za sudcu. V tomto prípade ide o formálno-právne vyjadrenie orgánu, ktorý bude mať rozhodovaciu právomoc pri posudzovaní splnenia novo zavádzaného predpokladu vymenovania za sudcu – sudcovskej spôsobilosti; k tomu pozri zmenu navrhovanú v [čl. 145 ods. 2 (bod 8)]. Jedine Súdna rada Slovenskej republiky bude oprávnená posúdiť a rozhodnúť o tom, či kandidát na funkciu sudcu spĺňa predpoklad sudcovskej spôsobilosti. Je neprípustné, aby o splnení tohto predpokladu rozhodoval iný orgán ako orgán súdnej moci, čo zodpovedá ustálenej judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky, či medzinárodných súdnych orgánov, ako aj medzinárodným štandardom a odporúčaniam nadnárodných sudcovských organizácií.

Zároveň sa navrhuje zvýrazniť postavenie Súdnej rady Slovenskej republiky ako ústavného orgánu sudcovskej legitimity a správy súdnictva rozšírením jej doterajších právomocí o dohľad, či sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne nielen pri ustanovení do funkcie sudcu, ale aj po celý čas trvania funkcie sudcu. Na tento účel sa preto navrhuje zavedenie dohľadovej právomoci súdnej rady ako štandardného preventívneho aj následného prostriedku zabezpečovania výkonu súdnej moci sudcami, ktorí spĺňajú ústavné a zákonné predpoklady výkonu funkcie sudcu. V samotnej zložke súdnej moci sa teda vytvára funkčný mechanizmus zabezpečujúci, aby sudcovia spĺňali predpoklady sudcovskej spôsobilosti počas celého obdobia výkonu funkcie sudcu.

Nenahraditeľné miesto v činnosti súdництва musí mať aj vyvodzovanie zodpovednosti v prípadoch morálneho a odborného zlyhania sudcov. Predpokladom tohto zámeru je existencia etických zásad správania sa sudcov, ktorými sudcovia dobrovoľne na seba berú ďalšie povinnosti nad rámec ustanovený zákonmi. Zásady sudcovskej etiky musia mať za cieľ formulovať v rozumnej a primeranej miere pravidlá správania sa sudcov a v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a zákonmi, rozvíjajúc ich princípy tak, aby nenarušovali zásady nezávislosti sudcov pri ich rozhodovacej činnosti a zároveň posilňovali dôveru verejnosti v nezávislý a nestranný výkon súdництва. Existencia zásad sudcovskej etiky, ich dôsledné dodržiavanie a vynučovanie v prípade zlyhania sudcu je dôležitým predpokladom pre posilňovanie dôvery občanov v nestranné a nezávislé súdništvo. Navrhuje sa preto, aby priamo ústavná úprava zaviazala súdnu radu vydať zásady sudcovskej etiky, a to v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy [čl. 141a ods. 5 písm. j)].

V nadväznosti na zavedenie inštitútu sudcovskej spôsobilosti a právomoci Súdnej rady Slovenskej republiky rozhodovať o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti je potrebné priamo v ústavnej úprave vyjadriť limity rozhodovacej právomoci Súdnej rady Slovenskej republiky, a to tým spôsobom, že Súdna rada Slovenskej republiky bude pri komplexnom posúdení a pri svojom rozhodovaní vychádzať z dvoch podkladov – jedným z nich bude vyjadrenie príslušného orgánu štátnej správy na úseku ochrany utajovaných skutočností a druhým vyjadrenie samotného kandidáta na vymenovanie za sudcu. Zamedzí sa tak arbitrárnosti rozhodovania Súdnej rady Slovenskej republiky a vytvoria sa predpoklady pre rovnosť aj vo vzťahu ku kandidátovi na funkciu sudcu. Podrobnú procedúru o rozhodovaní Súdnej rady Slovenskej republiky, získavaní podkladov potrebných pre posúdenie splnenia predpokladov sudcovskej spôsobilosti a zabezpečení práva dotknutého kandidáta vyjadriť sa k zisteniam štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností ustanoví zákon.

V čl. 141a ods. 8 sa navrhuje legislatívno-technická úprava, ktorá spresňuje blanketnú normu v nadväznosti na súčasné znenie zákona o Súdnej rade Slovenskej republiky.

K bodu 8

Medzinárodné štandardy kladené na sudcovský stav sú legitímnou požiadavkou a nevyhnutným predpokladom pre obnovenie dôvery v súdništvo. Naplnenie tohto cieľa možno dosiahnuť aj kvalitatívnym sprísnením ústavných podmienok pre vymenovanie za sudcu. Na tento účel sa navrhuje zavedenie nového predpokladu pre vymenovanie za sudcu, ktorým je sudcovská spôsobilosť, vyžadujúca morálny štandard a integritu sudcu pre náležitý a zodpovedný výkon jeho funkcie.

Podrobnejšie predpoklady sudcovskej spôsobilosti ustanoví zákon, pričom priamo ústavná úprava vyžaduje, že musí ísť o také predpoklady, ktoré budú dávať záruku riadneho výkonu funkcie sudcu. Riadnym výkonom funkcie sudcu je potrebné rozumieť najmä nezávislý a nestranný výkon súdництва, ktorý rešpektuje ústavou garantované právo každého na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde, a to bez zbytočných prietahov.

Rozhodovať o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti bude Súdna rada Slovenskej republiky. Jej rozhodnutie bude vychádzať z podkladov štátneho orgánu plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrenia kandidáta na vymenovanie za sudcu.

K bodu 9

V snahe posilniť postavenie ústavnej funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky sa navrhuje zaviesť nezlučiteľnosti výkonu funkcie sudcu s inou verejnou funkciou, aj nezlučiteľnosť výkonu funkcie sudcu s funkciou predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Navrhovanou zmenou sa vytvára predpoklad pre riadny a nerušený výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky tým spôsobom, že v prípade, ak bude táto funkcia obsadená sudcom, dôjde k prerušeniu výkonu funkcie sudcu, čo umožní tomuto sudcovi sa plne koncentrovať na výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky.

K bodu 10

Za čl. 154c sa navrhuje vložiť čl. 154d obsahujúci prechodné ustanovenie nevyhnutne potrebné pre rozhodovanie o sudcovskej spôsobilosti doterajších sudcov. Zároveň sa ustanovuje ako právny následok právoplatnosti uznesenia o nesplnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti zánik funkcie sudcu ustanoveného do funkcie sudcu pred 1. júlom 2014 *ex constitutione*.

Navrhuje sa ustanoviť lehotu, v rámci ktorej sa musí Súdna rada Slovenskej republiky uznieť o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti sudcom.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky sa zveruje právomoc rozhodovať ako druhostupňový orgán o sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky o sudcovskej spôsobilosti, vydaného podľa čl. 154d ods. 1. Tým sa zabezpečí dvojinštančnosť rozhodovania, a teda aj objektivita rozhodovania, keďže nebude rozhodovať jediný orgán, ale jeho uznesenia budú preskúmateľné iným nezávislým súdnym orgánom. Predpokladá sa, že o sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky vydaného podľa čl. 154d ods. 1, bude Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodovať v pléne.

Ústavné splnomocnenie v čl. 154d ods. 2 druhej vete umožní v zákonnej úprave ustanoviť podrobnosti o konaní o sťažnosti, ako aj okruh aktívne legitimovaných osôb na podanie sťažnosti proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky, pričom nemusí ísť len o sudcu.

V dôsledku nového spôsobu kreovania Súdnej rady Slovenskej republiky sa navrhuje, aby ku dňu vymenovania predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa novej ústavnej úpravy účinnej k 1. júlu 2014, zanikla funkcia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa doterajšej úpravy. V súvislosti so zmenou v počte členov Súdnej rady Slovenskej republiky a vzhľadom k tomu, že prezident Slovenskej republiky bude vymenúvať a odvolávať predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky na sedemročné funkčné obdobie sa navrhuje, aby členstvo doterajších členov Súdnej rady Slovenskej republiky vymenovaných prezidentom Slovenskej republiky podľa doterajšej ústavnej úpravy zaniklo nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona.

K Čl. II

Účinnosť predkladaného ústavného zákona sa navrhuje od 1. júla 2014.